

ნაირა ბეპიევი

Naira Bepievi

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

**ივანე ჯავახიშვილი და ოსური ენისა და მწერლობის
განვითარების საკითხები**

**Ivane Javakhishvili and the Issues of the
Development of Ossetian Language and
Writing**

საკვანძო სიტყვები: ქართული ენა, ოსური ენა, იდენტობა,
დიგეზაგუხა

Keywords: Georgian language, Ossetian language, Identity,
Literature

ივანე ჯავახიშვილი დიდად ზრუნავდა მთიელთა ენების შესწავლის საკითხებზე, დიდმა მეცნიერმა საკუთარ მოვალეობად მიიჩნია ჩრდილოეთით მცხოვრები მეზობლების ეროვნული ცნობიერების ამაღლება და მათი მწერლობის განვითარებაზე ზრუნვა. ეროვნული ცნობიერების განვითარება, მათი ეროვნული აღორძინება, განათლების გარეშე შეუძლებელი იყო. ამიტომაც ივანე ჯავახიშვილმა, უნივერსიტეტის დაარსებისთანავე ყურადღება ამ საკითხზეც გაამახვილა. ქართულ უნივერსიტეტში, 1918 წელს პროფესორთა პირველივე სხდომაზე დააყენა ოსური ენის შესწავლის საკითხი.

რასაკვირველია, საკითხი მართლაც უმწვავესი იყო. ოსური ენა, ინდოევროპული ოჯახის ენა, განსხვავდება ირანული ჯგუფის ენებისაგან, უპირველესად ფონეტიკური და ზოგადად, ენობრივი მახასიათებლებით. მასში ერთდროულად არის როგორც ირანული, ასევე კავკასიური ენებისათვის ცნობილი მკვეთრი ბგერები. ამიტომაც საჭირო იყო მისი კვლევა მეცნიერულ დონეზე სწორედ უნივერსიტეტში დაწყებულიყო. აქ, ამ დროისათვის უკვე მრავალი დიდად განსწავლული ენათმეცნიერი იყო მოწვეული. ამ საქმის ხელმძღვანელად ერთ-ერთი მათგანი, გიორგი ახვლედიანი განაწესა.

ივანე ჯავახიშვილი მიიჩნევდა, რომ მთიელთა ენისა და ზეპირსიტყვიერების შესწავლა თვით მათთვისაც დიდად სასარგებლო იყო და ჩვენი დედაენის მეცნიერული შესწავლისათვისაც აუცილებლობას წარმოადგენდა. დიდი მეცნიერის აზრით, ჩრდილოელ მეზობელთა ეროვნული აღორძინება და მათი მწერლობის განვითარება მთლიანად კავკასიელთა მომავალ პოლიტიკურ კეთილდღეობას ნიშნავდა.

ოსური ენის შესწავლისა და სწავლების საქმე ივანე ჯავახიშვილმა დიდ ენათმეცნიერს გიორგი ახვლედიანს მი-

ანდო. ნაშრომში ვრცლადაა მიმოხილული მისი ღვაწლი ოსური ენის შესწავლის საქმეში.

შეიძლება ითქვას, რომ დიდ მეცნიერებთან, ანდრეას იოჰან შეგრენტან, ვსევოლოდ მილერთან, ჟორჟ დიუმე-ზილთან, ვასილ აბაევთან და სხვებთან ერთად, გიორგი ახ-ვლედიანმა დიდი ამაგი დასდო ოსური ენის მეცნიერულად შესწავლასა და კვლევას. მისი ნაშრომები დღესაც არ კარ-გავს მნიშვნელობას და უმაღლესი სასწავლებლის ფუნდა-მენტურ სახელმძღვანელოდ გამოიყენება.

Ivane Javakhishvili was very concerned about the issues of studying the languages of the mountain people, the great scientist considered it his duty to raise the national consciousness of his neighbors living in the north and take care of the development of their writing. The development of national consciousness, their national revival, was impossible without education. That is why Ivane Javakhishvili focused on this matter immediately after the establishment of the university. At the Georgian University, in 1918, at the very first meeting of professors, he raised the issue of studying the Ossetian language.

Of course, the issue was really acute. The Ossetian language, a language of the Indo-European family, differs from the languages of the Iranian group primarily in phonetic and in general linguistic features. It contains sharp sounds known for both Iranian and Caucasian languages at the same time. That is why it was necessary to start his research at the scientific level at the university. Many well-educated linguists were already invited here. Giorgi Akhvediani was one of them to be appointed as the head of this case.

Ivane Javakhishvili believed that the study of the language and orality of the mountain people was very useful for them and

was necessary for the scientific study of our mother tongue. According to the great scientist, the national revival of the northern neighbors and the development of their writing signified the future political well-being of the Caucasians as a whole.

Ivane Javakhishvili entrusted the study and teaching of the Ossetian language to the great linguist Giorgi Akhvlediani. His contribution to the study of the Ossetian language is extensively reviewed in the work.

It can be said that along with great scientists Andreas Johan Sjögren, Vsevolod Miller, Georges Dumézil, Vasil Abaev and others, Giorgi Akhvlediani made a great contribution to the scientific study and research of the Ossetian language. His works do not lose their importance even today and are used as fundamental textbooks for higher education.